

EMINESCU ȘI „INIMA LUMII”

.....
Academician Mihai CIMPOI

„A-l cunoaște mai bine pe Eminescu noi înșine și a-l face mai bine cunoscut întregii lumi”, acest îndemn al marelui cărturar Constantin Noica, cel care l-a definit pe poet ca „omul deplin al culturii românești”, a constituit și imperativul numărul unu al celei de-a doua ediții a Congresului Mondial al Eminescologilor care s-a desfășurat la Chișinău în zilele de 3-5 septembrie 2013 sub egida Academiei de Științe a Moldovei, Institutului Cultural Român „Mihai Eminescu” din Chișinău, Centrului Academic Internațional „Mihai Eminescu” și Ligii Culturale pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni.

Valoarea națională și universală a lui Eminescu se impune cu toată evidența și astăzi în condițiile proceselor integraționiste.

Celebra afirmație a lui George Călinescu din articolul de sinteză *M. Eminescu, poet național* (1964) își dovedește indiscutabila actualitate: „Universalitatea unui poet, când n-o confundăm cu efemera notorietate, este împrejurarea prin care opera sa, zămislită în timpul și spațiul pe care le exprimă, iese din limitele epocii sale și ale țării unde a luat ființă și devine inteligibilă întregii umanități. Pentru cei care au evadat astfel din convingerile imediate, noțiunile de clasicism, romanticism pierd orice sens. Însă universalitatea fiind un punct cosmic al unei verticale pe pământ, iar nu o abstracție, orice poet universal este *ipso facto* un poet național. Homer era grec, Dante florentin, Shakespeare englez, extirpați din opera lor ceea ce e concret etnic, sublimatele îngustimi dacă vreți, și totul rămâne inert și fără puls. Universalitatea este o inimă individuală, puternică și sonoră ale cărei bătăi istorice se aud pe orice punct al globului precum și-n viitor” (G. Călinescu, *Mihai Eminescu, (studii și articole)*, col. „Eminesciana” – 13, Iași, 1978, p. 248).

Ideea europeană este și o idee eminesciană. Europa era văzută de autorul *Luceafărului* și al *Scrisorilor* ca un „organism”, iar instituționalizarea unei comunități europene într-o Ligă Spirituală continentală, propusă de el la 1870, a devansat de fapt constituirea Uniunii Europene.

„În mine bate inima lumii”, spunea într-o variantă a *Scrisorii I*, mărturisind o preocupare obsedantă de a rosti ființa umană în tot ce are ea substanțial, general.

La Congres au participat eminescologi, traducători și editori din 10 țări – participare care a demonstrat o reprezentativitate deosebită. Accentul, în dezbateri, s-a pus în special pe *modul în care e promovată opera eminesciană în diferite arealuri culturale* (prin traduceri, studii, cursuri universitare, prelegeri).

În cadrul dezbaterilor ce au vizat acest subiect important au vorbit acad. Eugeniu Doga, acad. Eugen Simion, prof. Kopi Kucuky (Albania), dr. Giuseppe Manitta (Italia), prof. İrfan Ünver Nasrattinoglu (Turcia), Tudor Nedelcea, prof. Victor Crăciun, prof. Adrian Dinu Rachieru, prof. Theodor Codreanu, prof. Florian Copcea, prof. Dumitru Copilu-Copillin, Ștefan D. Popa, prof. Lucia-Olaru-Nenati, acad. Vasile Tărățeanu și acad. Alexandrina Cernov (Cernăuți), prof. Nicolae Georgescu, prof. Catinca Agache, Ivan Alexandrov (Bulgaria), prof. Viorel Dinescu, prof. Mihai Dorin, Marian Mărgărit, Mihai Sălcuțan, prof. Mihai Stan, George Coandă, Mircea Chelaru, Ioan Pavel, Mihai Chiriac, Mircea Radu Iacoban, Ioan de Hondol, Mihai Sultana Vicol.

Problemele concrete legate de traducerea operei eminesciene în diferite limbi au constituit un alt subiect important al dezbaterilor, la care și-au dat concursul Mario Castro Navarette (Chile), care a lansat o culegere a sa de traduceri în limba spaniolă, apărută la Iași, Oleg Goncareenko (Ucraina), prezent cu volumul de traduceri *De la Eminescu până la mine*, Todur Zanet care a realizat o nouă versiune găgăuză a *Luceafărului*, İrfan Ünver Nasrattinoglu (Turcia), Dmitrii Karalis-Buzne (Federația Rusă), Dumitru Apetri care a analizat traduceri din ultimul timp realizate în limba ucraineană, poeta și traducătoarea Miroslava Metleeva. Cu acest prilej a fost lansat volumul bilingv româno-rus, apărut la editura Bibliotheca din Târgoviște, care include 60 de poeți din Chișinău, Târgoviște și Sankt Petersburg.

Au fost lansate câteva volume care vin să completeze cu noi contribuții eminesciene actuală: *Eminescu* de Tudor Nedelcea, *Con-viețuirea cu Eminescu* de Adrian Dinu Rachieru și *Eminescu în perspectivă universală – reconstituiri și restituiri* de Dumitru Copilu-Copillin.

Volumul lui Tudor Nedelcea adună sintetic toate studiile sale privind ideea și istoria națională (așazisul „naționalism”), „cugetarea sacră”, realsemetismul, destinele românilor de pretutindeni, alte aspecte importante ale publicisticii, din care a pregătit câteva ediții.

Adrian Dinu Rachieru urmărește, într-un discurs polemic scilicet, acțiunile de detractare și minimalizare, de demitizare a personalității și operei

poetului în timpurile noastre „caragializate”.

Culegerea de studii a lui Dumitru Copilu-Copilin se preocupă „atât de prezentarea instrumentelor de evaluare modernă (grila criteriilor universalității, metode matematice – cantitative de „aproximare” a calității-valorilor traducerilor și ecourilor operei eminesciene în peste 80 de limbi, în raport cu valoarea originalului românesc), cât și a celor peste 1000 de lucrări-argument ale autorilor înfrățiți cu Eminescu, cunoscuți traducători și comentatori, români și străini, promotori ai ideii de universalitate” (p. 14-15).

Academicienii Nicolae Dabija și Valeriu Matei, profesorii Nicolae Georgescu, Adrian Dinu Rachieru și Theodor Codreanu au vorbit despre personalitatea, opera critică și activitatea prodigioasă culturală a lui Eugen Simion, cu prilejul împlinirii venerabilei vârste de 80 de ani. S-a subliniat în mod argumentat faptul că Eugen Simion este o *personalitate* cu toate atributele care țin de ea: amplitudine (și completitudine a spiritului), crearea unui model de existență și a unei filozofii de existență, slujirea fidelă a Adevărului, operarea cu sisteme, darul de investigare monografică și de cuprindere a întregului spațiu cultural românesc. Datorăm lui Eugen Simion și o bună conlucrare academică, în special în ce privește *Dicționarul general al literaturii române*, susținerea adevărului științific despre limbă și istorie ș. a.

În deschiderea Congresului, acad. Gheorghe Duca, președintele AȘM, a lansat ideea edificării unui monument al Limbii Române la Chișinău. Consilierul Mihai Șleahțișchi a dat citire mesajului de salut al lui Nicolae Timofti, președintele Republicii Moldova.

Rezoluția Congresului a fixat necesitatea constituirii unei Asociații Internaționale „Mihai Eminescu”, a elaborării unei „Eminesciane antologate”, care să sintetizeze traducerile și ecourile operei poetului.

S-a menționat înaltul nivel științific al Congresului și s-a exprimat încrederea unanimă că opera și personalitatea lui Eminescu sunt un factor-forte valoric în cadrul proceselor integraționiste care au loc în lume și în Europa.